

Det forudsættes med andre Ord, at der skal være en vis Intelligens og Fremadstræben til Stede i den Kreds, hvor Ansøgerne komme fra, men det er der ogsaa i ganske betydeligt Omfang her i Landet. Naar det ærede Medlem, der talte sidst (Marott), talte om visse Folks lave Kultur, kan han have nogen Ret deri, at vi staa herhjemme gennemgaaende paa et ret højt Trin i Oplysning og Kultur, og det gælder ikke alene vort Landbrug, hvad alle vide, men ogsaa og i ikke ringere Grad, hvad der er mindre bekendt, vort Haandværk. De Mønstre, som man fulgte ved disse Udlaan til Anskaffelse af Maskiner, stamme særlig fra Østerrig, og de østerrigske Foranstaltninger til den lille Industris Fremme have været meget omtalte. Der har været sendt Undersøgelingsudvalg derned for at studere Forholdene paa nærmere Hold. Disse Udvalg have hentet nogle Ideer derfra, men man har set, at det System, man følger dernede, aldeles ikke egner sig til Brug hos os. For det System, man der følger, er, at Embedsmændene i de vedkommende Ministerier søge med stor Anstrengelse at drage et Befolkningslag, der næsten staa uden Oplysning, saa at sige mod dets Villie op til Fremskridt, noget, som lykkes mere eller mindre ufuldkomment. Hos os er det saadan, at det tilsvarende Samfundslag, som støttes, selv gør sig gældende fra nedent. Det er paa Haandværkerdelegeretmøder, særlig i Jylland, at Forslagene ere rejste om at oprette et teknologisk Institut og om at søge iværksat Statslaan til Maskiner. Det er fra dem, som trænge, Sagen er bragt frem, og det er fra dem selv, at Undersøgelserne ere foretagne. Derfor have vi en Garanti for, at der hos os findes brugbare Kræfter.

Det vil muligvis interessere dette høje Ting at faa ved en enkelt statistisk Oplysning en Forestilling om, at det er et ret højt Grundstandpunkt, hvorpaa det lille Haandværk her i Landet staa, og en ret god og frugtbar Jordbund, hvorpaa man her arbejder. Jeg antager, det vil forbyse de fleste, som ikke have hørt det før, ligesom det forbavsed mig, da jeg stødte paa det. I en belgisk Statistik fandt jeg — det er et Par Aar siden — en Opgørelse over Antallet af smaa Motorer i Belgien. Man fik at vide, hvor mange smaa Gasmotorer og elektriske Motorer der var i Belgien. Saa skaffede jeg mig tilsvarende Oplysninger om Forholdene her i Danmark. Og det viste sig da, at af Gasmotorer have vi efter Folketal lige saa mange i Gang som i

Belgien, af elektriske Motorer næsten 3 Gange saa mange som i Belgien. Nu er det ganske vist bekendt, at Belgien særlig er et Storindustriland, eller rettere sagt, det er mest omtalt som Storindustriland. Men det er tillige et Land, hvor den lille Bedrift, baade Landbrug, Industribrug og Haandværk, staa højt. Desuagtet er der herhjemme en saadan Fremvækst i denne Henseende, at vi, uden at der er gjort noget som helst særligt fra Statens Side, have kunnet naa op til at være i Besiddelse af henvend 3 Gange saa mange smaa, elektriske Motorer som Belgien.

Det er nu saadan, at til denne talrige Haandværkerstand — og det er baade, fordi en saa stor Del af den bor i Landdistrikterne, og fordi denne Virksomhed særlig egner sig til at støtte den Art Bedrifter — gaa de fleste Laan til Landsognene. Det er altsaa der, der findes det store Menneskemateriale, som har de fornødne Forudsætninger for at blive Laantagere under saadanne Forhold, at der, som jeg sagde, aldrig er Tale om, at Laanene skulle være Fattigunderstøttelse, men at det snarere er en Udmærkelse at modtage disse Laan; det er en Elite indenfor Standen, man søger op. Hvad jeg her har udviklet, er det Ideal, der følges ved Uddelingen af Laanene. Jeg kan ikke undlade at tilføje, at Idealet er vanskeligt at følge ogsaa paa dette Omraade. Der sker vist adskillige Fejltagelser, de ere uundgaaelige ved alle menneskelige Foretagender, men det er i alt Fald det, man tilstræber, og fordi man arbejder paa denne Maade, kan man ikke altid finde saa stort et Antal Laantagere, at man uden videre kan forhøje denne Bevilling og sige: Der maa være Folk nok. Der kommer saa en Ting til, som gør Udvidelsen vanskelig, og det er, at den Stand, der har taget Sagen op, arbejder under en ret stærk Ansvarsfølelse, og jeg er ikke bange for at blive modsagt af den højtærede Indenrigsminister, naar jeg siger, at det Undersøgelings- og Kontrolarbejde, som udføres af Standen selv, gøres ret strengt og samvittighedsfuldt, saa at man fra den Side søger at gaa frem med baade Kritik og Varsomhed. Man foretager et ret skarpt sondret Udvalg. Og det har man netop i den sidste Tid vist.

Der blev sagt før med fuld Ret af en af de Talere, som have berørt dette, at Staten ikke har lidt noget nævneværdigt Tab ved disse Laan. Ikke desto mindre er der i det sidste Aarstid indtruffet enkelte Tilfælde, hvor der ved ganske ufor-